



FUNDACIÓ  
GALA-SALVADOR DALÍ

Nota de premsa

# *Salvador Dalí, Gala, Ricardo Sans,* **I'exposició de Púbol de 2017**

**Ha estat inaugurada pel President de la Generalitat, Carles Puigdemont**

## 1. Presentació

La Fundació Gala-Salvador Dalí es complau a informar-vos que avui a dos quarts de 5 de la tarda ha inaugurat l'exposició temporal del Castell de Púbol. En representació de la institució, hi ha participat la directora dels Museus Dalí, Montse Aguer. Com a convidat, aquest any s'ha comptat amb la presència del Molt Hble. Sr. Carles Puigdemont, President de la Generalitat de Catalunya. La visita comentada a la exposició ha anat a càrrec de Rosa M. Maurell i Cuca R. Costa, coordinadores del CED i comissàries d'aquesta mostra, amb la direcció científica de Montse Aguer. L'exposició compta amb la col·laboració de la Fundació Bancària "La Caixa" i, en representació seva, hi ha participat l'assessor de Direcció General, Higiní Clotas i també hi han assistit Quim Macià, director d'institucions de la Territorial Catalunya de CaixaBank, i Isabel Salgado, directora del departament d'exposicions d'art. Així mateix, ha estat present a l'acte inaugural el gerent de la Fundació Dalí, Joan Manuel Sevillano.

Enguany l'exposició temporal de Púbol està dedicada a la relació fotogràfica dels Dalí amb Ricardo Sans Condeminas entre els anys 1949 i 1956. Es mostren 90 fotografies, amb documentació diversa. És la primera vegada que el Castell de Púbol dedica una exposició temporal a un fotògraf català.

## 2. Antecedents

La Fundació Dalí ha comprat a la família del fotògraf Ricardo Sans el fons relacionat amb Salvador Dalí i amb Gala que comprèn més de 900 fotografies, de les quals també en gestionarà els drets. Aquest fons enriqueix la col·lecció de la Fundació Dalí que ara és d'unes 13.500 fotografies. És una col·lecció molt variada que abraça diferents èpoques de la vida del pintor i que compta amb fotògrafs tant de renom internacional com més local, des de Man Ray, Brassai, Cecil Beaton, Eric Schaal, Philippe Halsman o Horst P. Horst, fins a, entre altres, Juan Gyenes, Melitó Casals "Meli", Francesc Català Roca o ara Ricardo Sans.

### 3. Concepte i contingut de l'exposició

L'exposició que presentem enguany al Castell de Púbol, *Salvador Dalí, Gala, Ricardo Sans*, mostra una àmplia selecció d'aquest fons, molt poc conegut, de Ricardo Sans. L'hem dividit en quatre àmbits, seguint un ordre cronològic, presidits per una pantalla on es projecta una selecció de fotos; així mateix es mostren dues cartes, tres llibres i dos articles de premsa relacionats amb el fotògraf i el pintor.

Donem a conèixer un fotògraf i uns fons que ens permeten aprofundir en l'anàlisi de la vida i de l'obra del pintor i de Gala, i en aquest cas, a més, des de la proximitat i la confiança de la visió del que capta un instant que passa a ser permanent i universal.

Sabem que les fotografies de Sans eren especials per als Dalí ja que en van conservar 164 i Gala en va seleccionar 9 per al collage de la Sala dels Armaris de Portlligat. Així mateix l'editora americana Fleur Cowles demanava sovint al mateix Dalí, fotografies del pintor i del seu entorn realitzades per Ricardo Sans per il·lustrar les seves publicacions.



Salvador Dalí pintant el *Crist de Sant Joan de la Creu*, al taller de Portlligat, 1951

Ricardo Sans, © Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2017



Salvador Dalí darrere la barca *Gala*, 1951

Ricardo Sans, © Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2017

## 4. Qui va ser Ricardo Sans?

Ricardo Sans Condeminas (Barcelona, 1911-1972), va estudiar la carrera de dret i va exercir d'advocat a Barcelona fins que va esclatar la Guerra Civil. Gràcies a la seva afició per l'electrònica, va iniciar amb un soci un negoci de venda d'aparells de ràdio que ell reparava. També va ser professor de dret a l'Escola de la Marina Mercant de la Mediterrània, a Barcelona. Un cop acabada la guerra, es va casar amb Mercedes Camps Mas-Bagà i es va dedicar a l'electrònica, a l'alta fidelitat, a la ràdio i a la televisió. Les seves altres grans aficions van ser en el camp de les arts: la música –era un wagnerià empedreït– i la fotografia. Deia que feia fotos perquè no sabia pintar. Admirava els retrats del fotògraf canadenc d'origen armeni Yousuf Karsh. Quan inicia l'activitat més seriosa és després de la guerra. L'any 1939 es compra una Leica i comença a fotografiar de manera més professional.

Fotografià personatges com els violinistes Francesc Costa i Goh Soon Tioe, el compositor Eduard Toldrà, el baríton Raimundo Torres, així com el darrer concert de Pau Casals i Fritz Kreisler al Palau de la Música de Barcelona el 1936. El 1947 guanya el 3r premi en el concurs de fotografia de l'AFC, l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya. Posteriorment, el 1952, fa de jurat del concurs «Ciutat de Barcelona».

El seu fons fotogràfic és d'aproximadament 20.000 fotografies.

### L'amistat amb els Dalí

El primer contacte entre Salvador Dalí i Ricardo Sans té lloc l'any 1949. El fotògraf es trasllada a Portlligat acompanyat de Gonçal Serraclara –cosí del pintor– i d'un amic. En aquest encontre, Sans fa el primer reportatge al pintor i realitza la fotografia en color que serveix com a sobrecoberta del llibre *50 secrets mágicos para pintar*, editat l'any 1951 per Luís de Caralt.

Durant la primavera del 1950 finalitzen les obres del taller de Portlligat i és a partir del 1951 quan Ricardo Sans documenta aquest nou espai amb Dalí i Gala com a models; així mateix, fa uns retrats de l'artista en el seu entorn de treball, acompanyat de les teles que pinta en aquell moment com el [\*Crist de Sant Joan de la Creu\*](#), [\*La Madona de Portlligat\*](#), [\*Galatea de les esferes\*](#), [\*L'Àngel de Portlligat\*](#), [\*Crist hipercúbic\*](#), [\*Retrat de Gala amb símptomes rinoceròntics\*](#), obres que pertanyen a l'etapa mística nuclear, influïda per l'explosió atòmica així com pel retorn als clàssics i pel tractat de Luca Pacioli *La Divina Proporció*.

## 5. Àmbits de l'exposició

S'ha dividit en quatre àmbits que es mostren en ordre cronològic: Retrats de Salvador Dalí, 1949-1956; Retrats de Gala, 1951-1953; Retrats de Salvador Dalí i Gala, 1951-1954; i Portlligat, 1950-1956.

En les sèries fotogràfiques de Sans des del 1949 fins al 1956, trobem un Dalí que deixa de ser aquell personatge mediàtic que solia mostrar. S'observa un Dalí més proper, més espontani, gairebé sempre a casa seva i en la intimitat, amb més connexió o més relaxat davant la càmera. El fotògraf capta Dalí en el seu dia a dia: es mostren una sèrie de retrats on apareix Dalí menjant garotes. Altres imatges d'aquesta col·lecció testimonien que el pintor va compartir taula en més d'una ocasió amb el fotògraf.

Sans fa retrats ben treballats, ben emmarcats i sempre aprofita la llum natural de Portlligat, pràcticament la majoria de les fotografies són disparades de dia i a l'exterior de la casa. Gairebé tot el fons Sans se centra en els Dalí a casa seva.

En la secció dedicada als retrats de Gala, podem intuir que Sans aconsegueix que la seva model es trobi còmoda posant. Davant de l'objectiu de Sans, es percep que s'hi sent bé, ja que a la majoria d'aquests retrats la trobem somrient, relaxada, natural i fins i tot posa per a ell –un fet excepcional. Aquestes instantànies de Gala són inèdites.

Al tercer àmbit, dedicat a Salvador Dalí i Gala, Sans fotografia els Dalí gairebé sempre en la seva vida quotidiana, en el seu àmbit de confort. En les seves instantànies hi apareix una parella afectiva, i alhora ens mostren l'interior de la casa: la biblioteca, el menjador, el taller, l'habitació, així com els magnífics exteriors de Portlligat.

Un dels treballs més artístics en què col·laboraren fotògraf i pintor són unes fotografies de doble exposició, de l'estil que tant atreia els surrealistes. Trobem aquesta tècnica emprada en una sèrie de fotografies del matrimoni al pati i una altra del pintor dins la llar de foc del menjador.

El darrer apartat és l'escenari de gairebé totes les fotografies mostrades: la casa de Portlligat, la qual s'anirà transformant any rere any amb les indicacions especials dels Dalí al constructor i amic Emili Puignau. En diverses fotografies de Sans de la casa de Portlligat, que testimonien l'evolució de la residència dels Dalí, el pintor hi dibuixa o hi fa anotacions per al constructor, que són de gran interès per a conèixer la voluntat del pintor quant a les modificacions arquitectòniques de casa seva.



Salvador Dalí i Gala a la terrassa de Portlligat, 1951

Ricardo Sans, © Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2017



Gala asseguda al dormitori de Portlligat, 1953

Ricardo Sans, © Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2017

Existeix diversa correspondència entre els dos artistes; destaquem una carta on Dalí dibuixa els peus i les mans de Gala, amb indicacions de com el fotògraf ha d'emmarcar-les. Aquestes li serveixen al pintor com a model per a realitzar l'obra *Assumpta corpusculària lapislatzulina*.

Algunes de les fotografies de Sans a Dalí han il·lustrat monografies com *Dalí al desnudo*, *Salvador Dalí y sus enemigos*, *El caso de Salvador Dalí*, *Dalí fotògraf*, *Dalí en els seus fotògrafs* i diversos articles en revistes com *Look Magazine*, *Nouveau Femina* o *Blanco y Negro*.

El marc de Portlligat és la inspiració per a qualsevol artista. Sans sap captar la llum i l'energia de Portlligat. Gràcies al procediment metòdic i a la bona organització del fotògraf, hem pogut datar exactament cadascuna de les fotografies que en formen part.

## 6. Muntatge

El muntatge de l'exposició ha estat dissenyat per Pep Canaleta de 3carme33 i el grafisme, per Alex Gifreu.

En la sala tintada del color mediterrani de Portlligat mostrem les fotos evocant un àlbum de fotografies obert, amb la seva portada i les seves pàgines interiors.

Una vitrina i una pantalla envaeixen un extrem de la sala amb documentació diversa que referencia i contextualitza les imatges i les vivències dels tres protagonistes de l'àlbum: Dalí, Gala i Sans.

## 7. Catàleg

En el catàleg, s'inclouen textos de Montse Aguer, directora dels Museus Dalí, de Rosa M. Maurell i Cuca R. Costa, coordinadores del CED i comissàries de la mostra, i també d'Elisabet Sans, néta del fotògraf.

El catàleg és disseny d'Alex Gifreu i té el patrocini de "la Caixa".

**L'exposició *Salvador Dalí, Gala, Ricardo Sans* es podrà veure des del 15 de març, dia en què el Castell reobre les seves portes, fins al 7 de gener de 2018.**

### **Per a més informació:**

Oficina de Premsa

Imma Parada

Tel. 972 677 518

[comunicacio@fundaciodalí.org](mailto:comunicacio@fundaciodalí.org)

<http://www.salvador-dali.org>